

Lezing Homme Wedman

Middelstum

In de bovenzaal van “In de Valk”
Middelstum

Deze avond begon in een voor ons verrassende volle bovenzaal van “In de Valk” .
Waarschijnlijk ook door de gezamenlijke flyer ,met hierin de uitagenda van Middelstum, die in Middelstum en een aantal dorpen rondom Middelstum huis aan huis bezorgd wordt.
Al onze avonden zijn ook toegankelijk voor niet leden. Op die manier hopen wij meer leden te kunnen werven. Met meer leden staan we sterker en kunnen we meer organiseren, kunnen we beter een vuist maken voor het behoud van ons cultureel erfgoed.

Na een welkom werd de volgende lezing aangekondigd.

Op 13 maart tijdens de algemene ledenavond zal dhr. Pieter Albers ons vertellen over de Geschiedenis van de Duitse Emslandkampen, die reeds in 1939 zijn opgezet.

Als vervolg op deze lezing is een excursie gepland onder leiding van dhr. Albers op 5 april, een geheel verzorgde dag met koffie stop, bezoek museum, lunch en reis door het gebied voor € 43,00.

In het Dagblad van het Noorden stond op 22 januari, in de editie Groningen, een grote advertentie met een bestelbon van het boek, dat dhr. Albers over deze kampen geschreven heeft. Over de excursie komt nog een aparte mail, u kunt zich echter al wel opgeven. Dat kan bij Kees.

De consumpties zijn niet gratis. Of men nu 1 of 2 kopjes koffie/thee neemt, de kosten zijn € 3,- . Daarvan betalen wij de huur en de kosten van de koffie/thee.

Daarna kreeg dhr. Wedman het woord.

Iedereen had bij binnenkomst een hand-out gekregen. Op deze manier hield de spreker oogcontact met de zaal

Lezing van Homme Wedman

Wedman (historicus) voert ons door de geschiedenis van de landbouw vanaf begin 19de eeuw. In ons gebied was de meerderheid van de bevolking landarbeiders. Er zijn helaas veel sporen verdwenen.

Heel veel van de kleine arbeidershuisjes zijn gesloopt of onherkenbaar verbouwd. Op de hand-out was een kazerne woning te zien waar nu één gezin woont en vroeger drie arbeiders gezinnen.

In 1827 is er een enquête gehouden onder hoofdmeesters die een mooi momentopname geeft. Een vragenlijst met bv. hoe het zat met het bijgeloof, kerkbezoek, toestand van de woning enz.

De tegenstellingen waren toen nog niet zo scherp, hoewel de boeren, anders dan de arbeiders, koffie dronken en boeken lazen.

De meeste landarbeiders waren vaste krachten. Inwonende landarbeiders kregen kost en inwoning, soms wat kleding, en een kleine geldelijke vergoeding.

Landarbeiders in de kleine huisjes hadden soms een stukje land als moestuin .

Mislukte oogsten veroorzaakten in 1847 bittere ellende onder de armsten en er stierven mensen van honger en gebrek.

Boeren werden door de arbeiders beoordeeld op het eten wat ze gaven. De besten waren degene, die veel spek en vlees op tafel zetten.

Toen de graanprijzen in de jaren zeventig gingen zakken als gevolg van de import van goedkoop graan en andere landbouwproducten uit de VS en Canada waren de 'champagnejaren' (1850-1880) van de Groninger landbouw voorbij en ontstond de landbouw crisis tussen 1878 en 1895 waardoor de prijzen van landbouwproducten sterk daalden. De kleine boeren konden het hoofd nauwelijks boven water houden en de landarbeiders waren het kind van de rekening.

Boeren die wilden overleven, moesten efficiënter gaan produceren. Om met minder landarbeiders toe te kunnen en dus op loonkosten te besparen, schaften grote boeren landbouwmachines aan, zoals zaai- en dorsmachines. Door deze mechanisering liep de werkgelegenheid voor de arbeiders terug. Hierop trok een groot deel van de arbeiders weg, deels richting de steden, maar een deel emigreerde richting het buitenland, zelf boer worden. De landbouwenquête van 1907 is een volgende momentopname. Het standsverschil was toegenomen, hoewel beide groepen erop vooruitgegaan zijn.

Er werden boerenpaleizen en prachtige voorhuizen gebouwd.

Boeren waren de baas, ook op het maatschappelijke gebied. Ze zaten in bestuurlijke functies. Terwijl de welvarende middenklasse en de ontwikkelde en meest goedgesitueerde boeren voor hun politieke rechten streidden, groeiden overal de tegenstellingen tussen hen en de eenvoudige arbeiders.

Er kwamen landarbeiderbonden, verder organiseerden zij zich in verenigingen, speklubs enz.

Het beeld van stakingen overheerst, maar de landarbeiders hebben vooral veel bereikt door te onderhandelen. Zo kregen de landarbeiders al in 1949 een ouderdomspensioen, dus vóór Drees (profiterend van de dreigende schaarste aan werkkrachten). Soms werden arbeiders een beetje in de watten gelegd omdat boeren bang waren al hun (beste) arbeiders te verliezen.

Het Marshall plan na de tweede WO tussen 1948 en 1952 wat uit geld, goederen, grondstoffen en levensmiddelen bestond kwam de werkgelegenheid mede ten goede.

Veel arbeiders gingen naar de industrie.

Mannen als Mansholt en Nieuwenhuis hielden de Groninger arbeiders voor dat hun situatie alleen kon verbeteren wanneer de politieke structuur veranderde.

Het ging niet in de eerste plaats om meer loon, maar om invloed op het overheidsbeleid.

Wedman ontkracht op deze avond een aantal mythes: de mythe als zouden de landarbeiders allemaal 'rood' zijn en de mythe dat alle boeren onderdrukkers waren. Zijn stelling is dat niet

zozeer onderdrukking, maar vooral afhankelijkheid de relatie tussen boer en arbeider bepaalde.

Na de lezing werd dhr Wedman bedankt en was er gelegenheid om nog na te praten en een wijntje o.i.d. te drinken.

Een leerzame avond.
Het bestuur

Postadres:
Vlaslaan 1 9991 BW Middelstum
Tel: 0595-551655 hennie.toolsema@home.nl

Kamer van Koophandel nr: 53838653
Bank rek. nr. NL07 RABO 0166362980